

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2016

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 16 Meitheamh Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu) agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceistanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na *léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.*

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Chuir ealaíontóirí agus ceardaithe na Cré-Umhaoise tús le ré nua san fhorbairt chultúrtha in Éirinn nuair a d'fhorbair scileanna oibrithe óir.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do **dhá** dhéantán ainmnithe ón ré seo. Déan cur síos agus plé i do fhreagra ar fhoirm agus ar fheidhm na ndéantán sin, agus ar na bunábhair agus na teicnící maisiúla a úsáideadh chun iad a tháirgeadh.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar an áit a bhfuair muintir na Cré-Umhaoise in Éirinn na miotail a bhí ag teastáil faoi choinne a ndéantán agus an dóigh a bhfuair siad iad.

Léirigh do fhreagra.

2. Tá cáil ar **Leabhar Cheanannais**, ina bhfuil cóip de na ceithre shoiscéal scríofa i Laidin, mar gheall ar a dhearadh casta agus ar ileagar a mhaisiúcháin.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat don **léaráid atá ar an mbileog leis seo**. I do fhreagra, ainmnigh an leathanach agus déan tagairt dá dhearadh, dá ornáidíú, dá íomhánna agus don dóigh a ndearnadh an leabhar.

agus

Ainmnigh lámhscríbhinn Éireannach **amháin** eile a ndearna tú staidéar uirthi, agus déan cur síos agus plé achomair uirthi.

Léirigh do fhreagra.

3. Tá codarsnacht shuntasach idir stíl na snoíodóireachta ar **Ardchros Mhaoine**, Co. Chill Dara, agus stíl na snoíodóireachta ar **Chros Mhuireadhaigh**, Mainistir Bhuithe, Co. Lú.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **na léaráidí atá ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt i do fhreagra don fhoirm, don struchtúr, do na híomhánna, don mhaisiú agus do theicnící oibrithe cloiche.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar fheidhmeanna na nArdchros in Éirinn.

Léirigh do fhreagra.

4. Roghnaigh duine de na haitirí seo a leanas:

- Richard Castle (Cassels) (1690 - 1751)
- William Chambers (1723 - 1796).

Déan cur síos agus plé ar ghnéithe na haitireachta, idir struchtúrach agus mhaisiúil, d'fhoirgneamh ainmnithe leis an ailtire a roghnaigh tú.

agus

Ainmnigh foirgneamh **amháin** eile leis an ailtire a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair ar an bhfoirgneamh.

Léirigh do fhreagra.

5. D'éirigh le Walter Osborne (1859 - 1903) atmaisféar agus solas an tsaoil laethúil a ghabháil ó bheith ag breathnú go grinn ar an domhan mórthimpeall air. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**I bPáirc i mBaile Átha Cliath, Solas agus Scáth**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus don teicníc.

agus

Ainmnigh pictiúr **amháin** eile le hOsborne, agus déan cur síos agus plé achomair ar an bpictiúr sin. *Léirigh do fhreagra.*

6. Cruthaíonn Alice Maher (r.1956) saothair ealaíne i raon leathan meán, agus is minic a bhíonn siad taobh amuigh de thraidisiún na mínealaíon. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**Gúna Caor**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don fhoirm, don stíl agus do na meáin/bunábhair a úsáideadh.

agus

Ainmnigh saothar **amháin** eile le Alice Maher, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.

Léirigh do fhreagra.

7. Roghnaigh duine **amháin** díobh seo a leanas:

- John Henry Foley (1818 - 1874)
- Paul Henry (1876 - 1958)
- William Orpen (1878 - 1931)
- Louis le Brocqy (1916 - 2012)
- John Burke (1946 - 2006)
- Dorothy Cross (r.1956)
- Grace Weir (r.1962).

Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra atá roghnaithe agat, agus déan tagairt mhionsonraithe do **dhá** shaothar ainmnithe leis an ealaíontóir sin. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don stíl, do na meáin/bunábhair, do theicnící agus do na tionchair.

Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá inniu)

8. D’fhág samhlaíocht agus scileanna ealaíne na ndéalbhóirí Rómhánúla go bhféadfadh íomhánna den bheatha, den bhás, den bhreithiúnas agus den saol eile a bheith i gceartlár eaglaisí agus ardeaglaisí na tréimhse sin.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat d’eaglais nó d’ardeaglais Rómhánúil ainmnithe a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar phríomhghnéithe ailtireachta na hailtireachta Rómhánúla.
Léirigh do fhreagra.
9. Ba nuálaí ealaíne é Donatello (1386 - 1466) a chruthaigh saothair dhrámata ealaíne.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**Máire Mhaigdiléana**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, do láimhseáil na fíorach daonna agus don ré ina ndearnadh an saothar.
agus
Ainmnigh saothar **amháin** eile le Donatello, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
10. Ba mháistir é Raphael (1483 - 1520) ar an gcomhréiteach, ar an gcothromaíocht, agus ar fhíneáltacht an tsolais agus an scátha.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**Maighdean na Lasrach Coille**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, do láimhseáil na fíorach daonna agus don ré ina ndearnadh an saothar seo.
agus
Ainmnigh saothar **amháin** eile le Raphael, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
11. Feictear buanna cruthaitheacha Rembrandt van Rijn (1606 - 1669) ina phortráidí, ina fhéinphortráidí agus ina radhairc as an mBíobla.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do shaothar ainmnithe **amháin** le Rembrandt.
Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Ainmnigh saothar **amháin** eile le Rembrandt, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
12. D’fhéach Berthe Morisot (1841 - 1895) ina cuid pictiúr le héifeachtaí optúla an tsolais a cheapadh agus le móimintí ama a chur in iúl.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**Lá Samhraidh**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt i do fhreagra don stíl, don ábhar, don chomhdhéanamh, don teicnic agus d’úsáid datha(nna).
agus
Ainmnigh saothar **amháin** le healaíontóir Impriseanaíoch ainmnithe eile, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.

13. Chruthaigh ealaíontóirí i ngluaiseacht an Osréalachais saothair a d'fhág breathnóirí suaithe agus a chuir mearbhall orthu.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do “**Taispeánadh Aghaidhe agus Méise Torthaí ar Thrá**” le Salvador Dalí (1904 - 1989), *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus do na teicnící.
agus
Ainmnigh saothar **amháin** le healaíontóir Osréalaíoch ainmnithe eile, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Roghnaigh agus ainmnigh **ceann amháin** díobh seo a leanas:
 - pictiúr le Cimabue (c.1240 - c.1302)
 - pictiúr le Hieronymus Bosch (d'éag 1516)
 - pictiúr le Caravaggio (1571 - 1610)
 - pictiúr le Mondrian (1872 - 1944)
 - saothar dealbhóireachta le Henry Moore (1898 - 1986).
(b) Déan an saothar a roghnaigh tú a phlé go mion, agus bíodh tagairt i do fhreagra don ealaíontóir, don ábhar, don stíl, don chomhdhéanamh, do na bunábhair, don teicníc agus don ré ina ndearnadh an saothar.
(c) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
15. Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Pléigh forbairt ceann **amháin** de na stíleanna nó de na gluaiseachtaí ealaíne seo a leanas:
 - An stíl Ghotach Idirnáisiúnta
 - An Rómánsachas
 - An Bráithreachas Réamh-Rafaecilíteach
 - Die Brücke.
(b) Pléigh príomhthréithe na stíle nó na gluaiseachta atá roghnaithe agat.
(c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe **amháin** le healaíontóir ainmnithe a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht seo.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III – Léirthuisicint na hEalaíne

16. Bíonn tionchar ag an ailtireacht, ag plean an urláir, ag an soilsiú agus ag na teicnící taispeána ar eispéireas ginearálta an chuariteora agus ar a léirthuisicint do na saothar ealaíne i ngailearaí nó i músaem.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do ghailearaí nó do mhúsaem ainmnithe ar thug tú cuairt air. Déan cur síos mion ar **dhá** shaothar ainmnithe ar chuir tú spéis iontu agus pléigh an dóigh ar cuireadh na saothair sin ar taispeáint.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar **dhá** thionscnamh a spreagfadh daoine óga, dar leat, chun dul i ngleic le saothar ealaíne a bheadh ar taispeáint i músaeim nó i ngailearaithe.
Léirigh do fhreagra.
17. Tugann aisteoirí léiriú beo, trí mheán na scannán, ar éachtaí na gcarachtar as na greannáin agus na húrscéalta grafacha.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat d'aon scannán ainmnithe atá bunaithe ar ghreannán nó ar úrscéal grafach. Bíodh tagairt i do fhreagra do dhearadh na bhfeisteas, do dhearadh na seiteanna, do dhathanna, do na héifeachtaí speisialta agus do theicnící an cheamara.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar do choincheapa fise le haghaidh scannán gairid bunaithe ar do rogha carachtar stairiúil.
Léirigh do fhreagra.
18. Spreagadh seasta do thionscal an fhaisin is ea stíleanna traidisiúnta éadaí as ceithre hairde an domhain.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **na léaráidí ar an mbileog leis seo**.
Bíodh tagairt i do fhreagra do choincheapa dearaidh, do dhathanna, do chruth agus do phatrún.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na smaointe atá agat féin i dtaca le ball faisin inchaite a chruthú faoi thionchar ealaín réamh-Chríostaí na hÉireann. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.
19. Tá dearadh na hoifige nua-aimseartha i ndiaidh forbairt de réir a chéile chun spásanna oibre a chruthú ar féidir leo fostaithe a spreagadh agus cur lena gcuid cruthaitheachta.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do na híomhánna **atá léirithe ar an mbileog leis seo**.
Bíodh tagairt i do fhreagra don fheidhm, don spás, don leagan amach agus do dhathanna.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na smaointe dearaidh atá agat le haghaidh spás staidéir nó spás leabharlainne i do scoil féin.
Léirigh do fhreagra.
20. Is é is cuspóir do chlúdach leabhair ná aird duine a léifeadh an leabhar a tharraingt agus tuairim a thabhairt d'ábhar an leabhair.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat don **léaráid atá ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt i do fhreagra do na híomhánna, don leagan amach, don chlógghrafaíocht agus do dhathanna.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na smaointe fise atá agat do chlúdach leabhair a bheadh bunaithe ar stíl ealaíne nó ar ghluaiseacht ealaíne a bhfuil eolas agat uirthi.
Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán